

100 карбованців 1917 року – перша українська банкнота

■ Дмитро Харитонов (Київ)

1

2

Банкнота 100 карбованців 1917 р., була першим офіційним платіжним засобом Української Народної Республіки, проголошеної 20 листопада 1917 р. Вона була оголошена Центральною Радою і введена в обіг 5 січня 1918 р. Офіційна назва бони Державний Кредитний Білет (Державний Кредітовий Білет). Автором проекту був Георгій (Юрій) Нарбут – професор і ректор Української Академії Мистецтв. Випуск видруковано у Києві в друкарні Василя Кульженка, що знаходилася на вул. Пушкінська, 6.

Офіційний тираж – 55.000 штук на загальну суму 5,5 мільйонів карбованців.

Бони видруковано на білому щільному папері розміром 170x105 мм без водяного знака з переверненою орієнтацією лицьового і зворотного обків. Причина друкування 100 карбованців у такому вигляді не з'ясована. Це явище незвичайне в історії грошового обігу як в Україні, так і в Росії. Трапляються рідкі екземпляри 100 карбованців з нормальною орієнтацією сторін, що високо оцінюються колекціонерами паперових грошей. Такі бони свідчать про брак друкування.

Аверс банкноти (рис. 1) виконано у стилі українського бароко. На тлі жовтої ромбовидної сітки у центрі розташований картуш у вигляді обрамленого прикрасами рівностороннього восьмикутника з тризубом у середині, середній зуб якого зверху увінчано хрестом. Унизу під картушем літери Г та Н, що відповідають ініціалам автора.

У написах присутні емітент, назва банкноти, номінал, рік випуску і кількісне забезпечення золотом. 1 карбованець містив 17,424 частки чистого золота, тобто стільки

скільки й царський карбованець. На аверсі два підписи: директора нацбанку М. Кривецького і скарбника В. Войнилова. На всіх банкнотах однакова серія — АД 185. Підписи і серійний номер — чорного кольору. Через загальний яскраво-жовтий тон грошового знака, ці бони отримали серед населення прізвисько «яєчня».

У колекціонерів ця назва збереглася й нині.

Гло зворотного боку (рис. 2), світло-фіолетового кольору, виконано у вигляді захисної сітки з хвилястих ліній, що переплітаються, і кілець з числом 100.

У центрі реверса розташовано великі стилізовані цифри 100 зеленого кольору, прикрашені орнаментом. Угорі ліворуч наведено номінал російською мовою, угорі праворуч — польською, внизу в центрі — на їдиш. Через напис на їдиш ці бони серед народу іноді називали єврейськими грошима.

Після виходу 100 карбованців у обіг швидко з'явилися фальшиві купюри, що були досить високої якості (рис. 3 і 4). Основна відмінність підроблених банкнот полягає в тому, що підписи і серія надруковані коричневою фарбою, що дає змогу сучасним колекціонерам легко їх ідентифікувати.

Значний інтерес представляють і «народні» підробки, що виконані від руки на придатному для бон папері (рис. 5 і 6). Завдання полягало лишу у досягненні загальної схожості. Таких підробок збереглося не багато і вони користаються певним попитом у колекціонерів.

3

4

6